

DZIENNIK USTAW

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 24 lutego 2012 r.

Pozycja 210

KONWENCJA

o ochronie dziedzictwa architektonicznego Europy,

sporządzona w Grenadzie dnia 3 października 1985 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 3 października 1985 r. w Grenadzie została sporządzona Konwencja o ochronie dziedzictwa architektonicznego Europy, w następującym brzmieniu:

Przekład

**KONWENCJA
O OCHRONIE
DZIEDZICTWA ARCHITEKTONICZNEGO
EUROPY**

Grenada, 3.X.1985

Państwa członkowskie Rady Europy, sygnatariusze niniejszej Konwencji,

Zważywszy, że celem Rady Europy jest osiągnięcie większej jedności jej członków między innymi w celu ochrony oraz realizacji ideałów i zasad, które stanowią ich wspólne dziedzictwo;

Uznając, że dziedzictwo architektoniczne stanowi niczym niezastąpione odzwierciedlenie bogactwa i zróżnicowania dziedzictwa kulturowego Europy, jest bezcennym świadectwem naszej przeszłości i stanowi wspólne dziedzictwo wszystkich Europejczyków;

Mając na względzie postanowienia Europejskiej Konwencji Kulturalnej, podpisanej w Paryżu w dniu 19 grudnia 1954 roku, a w szczególności jej Artykułu 1;

Mając na względzie Europejską Kartę Dziedzictwa Architektonicznego, przyjętą przez Komitet Ministrów Rady Europy w dniu 26 września 1975 roku oraz Rezolucję nr (76) 28, dotyczącą przystosowania prawa do wymogów zintegrowanej ochrony dziedzictwa architektury, przyjętą w dniu 14 kwietnia 1976 roku;

Mając na względzie Zalecenie Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy nr 880 (1979) w sprawie ochrony europejskiego dziedzictwa architektonicznego;

Mając na względzie Zalecenie Komitetu Ministrów dla państw członkowskich nr R (80) 16, w sprawie specjalistycznego szkolenia architektów, urbanistów, inżynierów budowlanych oraz architektów krajobrazu, a także Zalecenie Komitetów Ministrów nr R (81) 13, z dnia 1 lipca 1981 roku, w sprawie działań na rzecz wspomagania pewnych zanikających rzemiosł w kontekście działalności artystycznej;

Odwołując się do znaczenia, jakie odgrywa zachowanie dla przyszłych pokoleń świadectw rozwoju kultury oraz poprawa środowiska miejskiego i wiejskiego, a przez to wspieranie gospodarczego, społecznego i kulturalnego rozwoju państw i regionów;

Uznając doniosłość osiągnięcia porozumienia w zakresie podstawowych założeń wspólnej polityki gwarantującej zachowanie i wzbogacenie dziedzictwa architektonicznego,

Uzgodniły, co następuje:

DEFINICJA DZIEDZICTWA ARCHITEKTONICZNEGO

Artykuł 1

Dla celów niniejszej Konwencji, wyrażenie „dziedzictwo architektoniczne” rozumiane jest jako dobra trwałe obejmujące:

1. zabytki: wszelkie budowle i obiekty wyróżniające się szczególną wartością historyczną, archeologiczną, artystyczną, naukową, społeczną lub techniczną, włącznie z ich częściami składowymi i wyposażeniem;
2. zespoły budynków: jednolite zespoły zabudowy miejskiej lub wiejskiej wyróżniające się szczególną wartością historyczną, archeologiczną, artystyczną, naukową, społeczną lub techniczną, na tyle zwarte, aby tworzyły określoną jednostkę urbanistyczną;
3. tereny: dzieła stworzone wspólnie przez człowieka i naturę, stanowiące obszary częściowo zabudowane, dostatecznie wyodrębnione i jednolite, aby tworzyły jednostkę urbanistyczną, mającą szczególną wartość historyczną, archeologiczną, artystyczną, naukową, społeczną lub techniczną.

IDENTYFIKACJA DÓBR PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE

Artykuł 2

Celem dokładnego zidentyfikowania zabytków, zespołów budynków i terenów podlegających ochronie każda ze Stron zobowiązuje się do prowadzenia inwentaryzacji, a w przypadku zagrożenia dóbr, o których mowa, do niezwłocznego przygotowania właściwej dokumentacji.

SYSTEM OCHRONY PRAWNEJ

Artykuł 3

Każda ze Stron zobowiązuje się do:

1. wprowadzenia systemu ochrony prawnej dziedzictwa architektonicznego;
2. zadbania, w ramach tego systemu i w sposób właściwy dla danego Państwa lub regionu, o ochronę zabytków, zespołów budynków i terenów.

Artykuł 4

Każda ze Stron zobowiązuje się do:

1. wprowadzenia właściwego nadzoru i zasad wydawania decyzji zgodnie z wymogami ochrony prawnej dóbr, o których mowa;
2. zapobiegania niszczeniu, rujnowaniu lub burzeniu dóbr podlegających ochronie. W tym celu każda ze Stron wprowadzi, jeśli jeszcze nie istnieją, przepisy, które:
  - a) zobowiązują do przedstawienia właściwemu organowi każdego projektu dotyczącego rozebrania lub przebudowy obiektów zabytkowych już podlegających ochronie, albo w stosunku do których podjęto działania mające na celu objęcie ich ochroną, a także wszelkich projektów mających wpływ na ich otoczenie;
  - b) zobowiązują do przedstawienia właściwemu organowi wszelkich projektów dotyczących zespołu budynków lub jego części, albo terenu, które przewidują:
    - rozebranie budynków,
    - budowę nowych obiektów,
    - istotną przebudowę, która narusza charakter zespołu budynków lub terenu;
  - c) zezwalają organom publicznym na nałożenie na właściciela dobra chronionego obowiązku przeprowadzenia prac renowacyjnych, albo na ich wykonanie we własnym zakresie w przypadku niewykonania ich przez właściciela;
  - d) zezwalają na obowiązkowy wykup dobra chronionego.

Artykuł 5

Każda ze Stron zobowiązuje się do wydania zakazu usuwania całości lub części każdego obiektu zabytkowego będącego pod ochroną, chyba że ich stan techniczny wymusza taką konieczność. W takim wypadku właściwy organ podejmuje odpowiednie środki ostrożności związane z demontażem zabytku, jego przeniesieniem i odbudową we właściwej lokalizacji.

ŚRODKI POMOCNICZE

Artykuł 6

Każda ze Stron zobowiązuje się do:

1. zapewnienia przez organy publiczne pomocy finansowej na utrzymanie i restaurację dziedzictwa architektonicznego znajdującego się na jej terytorium, zgodnie z ich właściwością ogólnokrajową, regionalną lub lokalną i w ramach dostępnego budżetu;
2. uruchomienia, w razie konieczności, mechanizmów fiskalnych, mogących przyczynić się do ochrony tego dziedzictwa;
3. popierania inicjatyw prywatnych związanych z zachowaniem i restauracją dziedzictwa architektonicznego.

Artykuł 7

Każda ze Stron zobowiązuje się do podjęcia działań na rzecz poprawy ogólnego stanu środowiska w otoczeniu zabytków, zespołów budynków i terenów zabytkowych.

Artykuł 8

W celu zmniejszenia ryzyka pogorszenia stanu dziedzictwa architektonicznego każda ze Stron zobowiązuje się do:

1. wspierania badań naukowych, których celem jest określenie i analiza szkodliwych skutków zanieczyszczenia środowiska oraz określenia środków i sposobów ich ograniczenia lub likwidacji;
2. uwzględniania specyficznych problemów ochrony dziedzictwa architektonicznego w ramach polityki ochrony środowiska.

SANKCJE

Artykuł 9

Każda ze Stron zobowiązuje się, w ramach swoich kompetencji, do zagwarantowania odpowiedniej i stosownej reakcji właściwych organów w przypadku naruszenia przepisów prawa o ochronie dziedzictwa architektonicznego. Reakcja ta może, w uzasadnionych okolicznościach, polegać na nałożeniu na sprawcę wykroczenia obowiązku rozebrania nowo wzniesionego budynku, który nie spełnia określonych warunków, albo przywróceniu dobra chronionego do stanu poprzedniego.

POLITYKA W ZAKRESIE KONSERWACJI ZABYTKÓW

Artykuł 10

Każda ze Stron zobowiązuje się do przyjęcia zintegrowanej polityki konserwacji zabytków, która:

1. traktuje ochronę dziedzictwa architektonicznego jako istotny cel planowania przestrzennego miast i kraju oraz zapewni, żeby ten wymóg był brany pod uwagę zarówno na etapie opracowywania planów zagospodarowania przestrzennego, jak i przy wydawaniu decyzji zezwalających na podejmowanie prac;
2. wspiera programy restaurowania i zachowania dziedzictwa architektonicznego;
3. uwzględnia konserwację, promocję i wzbogacanie dziedzictwa architektonicznego jako podstawowy element polityki kulturalnej oraz dotyczącej środowiska i planowania przestrzennego;
4. ułatwia, tam gdzie to możliwe, w procesie planowania przestrzennego miast i wsi, zachowanie i wykorzystanie niektórych budynków, których faktyczne znaczenie nie uzasadnia ochrony w rozumieniu art. 3 ust.1 niniejszej Konwencji, ale które są interesujące z punktu widzenia ich lokalizacji w środowisku miejskim lub wiejskim, albo z punktu widzenia jakości życia;
5. sprzyja kultywowaniu umiejętności oraz stosowaniu tradycyjnych materiałów, uznając że jest to niezwykle istotne dla przyszłości dziedzictwa architektonicznego.

Artykuł 11

Każda ze Stron, szanując architektoniczny i historyczny charakter dziedzictwa, zobowiązuje się do popierania:

- wykorzystywania dóbr chronionych dla potrzeb współczesności;
- adaptacji, jeśli to możliwe, starych budynków do nowych celów.

Artykuł 12

Uznając znaczenie, jakie odgrywa publiczne udostępnianie dóbr chronionych, każda ze Stron zobowiązuje się do podejmowania odpowiednich działań w celu zapewnienia, by skutki tej dostępności, w szczególności jakiegokolwiek rozwój strukturalny, nie wpływały negatywnie na charakter architektoniczny i historyczny tych dóbr lub ich otoczenia.

Artykuł 13

W celu ułatwienia realizacji takiej polityki każda ze Stron zobowiązuje się popierać, w ramach własnych struktur politycznych i administracyjnych, skuteczną współpracę na wszystkich szczeblach między służbami odpowiedzialnymi za konserwację, kulturę, ochronę środowiska i planowanie.

WSPÓŁDZIAŁ ORAZ STOWARZYSZENIA

Artykuł 14

W celu zwiększenia wpływu organów publicznych na identyfikację, ochronę, restaurację, zachowanie, administrowanie i promocję dziedzictwa architektonicznego każda ze Stron zobowiązuje się do:

1. stworzenia na różnych etapach podejmowania decyzji właściwych mechanizmów wymiany informacji, konsultacji i współpracy między Państwem, organami władzy regionalnej i lokalnej, instytucjami kulturalnymi, stowarzyszeniami i społeczeństwem;
2. popierania rozwoju mecenatu i stowarzyszeń nienastawionych na zysk, działających w tej dziedzinie.

INFORMACJA I SZKOLENIE

Artykuł 15

Każda ze Stron zobowiązuje się do:

1. rozwijania społecznej świadomości znaczenia ochrony dziedzictwa architektonicznego, zarówno jako elementu tożsamości kulturowej, jak i źródła inspiracji i twórczości obecnych i przyszłych pokoleń;
2. popierania w tym celu, zwłaszcza poprzez wykorzystanie współczesnej techniki przekazu i promocji, polityki upowszechniania informacji i pogłębiania świadomości społecznej, mających w szczególności na celu:
  - a) pobudzanie lub poszerzanie zainteresowania społeczeństwa, począwszy od wieku szkolnego, ochroną dziedzictwa, jakością tworzonego środowiska i architektury;
  - b) wskazywanie na jedność dziedzictwa kulturalnego i istniejących powiązań między architekturą, sztuką, tradycjami i stylem życia w skali europejskiej, krajowej i regionalnej.

Artykuł 16

Każda ze Stron zobowiązuje się do popierania szkolenia w zakresie różnych zawodów i rzemiosł związanych z ochroną dziedzictwa architektonicznego.

EUROPEJSKA KOORDYNACJA POLITYKI KONSERWACJI ZABYTKÓW

Artykuł 17

Strony zobowiązują się do wymiany informacji na temat polityki konserwacji zabytków w zakresie:

1. metod badań przeglądowych, ochrony i konserwacji dóbr, uwzględniając zarówno rozwój historyczny jak i zwiększanie się liczby rzeczonych dóbr;
2. optymalnych form godzenia potrzeb w zakresie ochrony dziedzictwa architektonicznego z potrzebami współczesnego życia gospodarczego, społecznego i kulturalnego;
3. stworzonych przez nowe technologie możliwości identyfikowania i inwentaryzowania zabytków architektury oraz walki z ich niszczeniem, a także w dziedzinie badań naukowych, prac restauracyjnych oraz metod zarządzania i propagowania tego dziedzictwa;
4. form popierania twórczości w dziedzinie architektury, jako wkładu naszej epoki do dziedzictwa europejskiego.

Artykuł 18

Strony zobowiązują się do zapewnienia, ilekroć okaże się to konieczne, wzajemnej pomocy technicznej w postaci wymiany doświadczeń i specjalistów w dziedzinie konserwacji dziedzictwa architektonicznego.

Artykuł 19

Strony zobowiązują się, w ramach ustawodawstwa państwowego lub porozumień międzynarodowych do popierania europejskiej wymiany specjalistów z zakresu konserwacji dziedzictwa architektonicznego, w tym także w dziedzinie szkoleń.

Artykuł 20

Dla celów niniejszej Konwencji, Komitet ekspertów, powołany przez Komitet Ministrów Rady Europy w trybie art.17 Statutu Rady Europy, nadzoruje stosowanie przepisów niniejszej Konwencji, a w szczególności:

1. przedstawia Komitetowi Ministrów Rady Europy okresowe sprawozdania dotyczące sytuacji w dziedzinie ochrony zabytków architektury w Państwach Stronach niniejszej Konwencji, realizacji jej zasad oraz działań własnych;
2. przedstawia Komitetowi Ministrów Rady Europy propozycje środków realizacji postanowień niniejszej Konwencji; takie środki mogą obejmować propozycje działań wielostronnych, rewizję lub zmiany w postanowieniach Konwencji oraz informowanie opinii publicznej o celach Konwencji;
3. przedstawia Komitetowi Ministrów Rady Europy zalecenia dotyczące zaproszenia do przystąpienia do niniejszej Konwencji Państw niebędących członkami Rady Europy.

Artykuł 21

Postanowienia niniejszej Konwencji nie ograniczają możliwości stosowania szczególnych, bardziej korzystnych przepisów dotyczących ochrony dóbr określonych w art.1, a zawartych w:

- Konwencji w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, przyjętej w Paryżu dnia 16 listopada 1972 roku przez Konferencję Generalną Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury na jej siedemnastej sesji,

- Europejskiej konwencji o ochronie dziedzictwa archeologicznego z dnia 6 maja 1969 roku.

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 22

1. Niniejsza Konwencja jest otwarta do podpisu dla Państw członkowskich Rady Europy. Podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu. Dokumenty ratyfikacyjne, przyjęcia lub zatwierdzenia składa się Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy.

2. Niniejsza Konwencja wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia, w którym trzy Państwa członkowskie Rady Europy wyrażą zgodę na związanie się Konwencją, zgodnie z postanowieniami ustępu poprzedzającego.

3. W odniesieniu do każdego Państwa członkowskiego, które wyrazi zgodę na związanie się Konwencją w terminie późniejszym, wejdzie ona w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia złożenia dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub zatwierdzenia.

Artykuł 23

1. Po wejściu w życie niniejszej Konwencji Komitet Ministrów Rady Europy może zaprosić każde Państwo niebędące członkiem Rady Europy i Europejską Wspólnotę Gospodarczą do przystąpienia do niniejszej Konwencji, podejmując w tym celu decyzję większością głosów, o której mowa w art.20.d Statutu Rady Europy, przy wymogu jednomyślnej zgody przedstawicieli Umawiających się Państw uprawnionych do zasiadania w Komitecie.

2. W odniesieniu do każdego Państwa przystępującego lub, jeżeli przystąpi, Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, Konwencja wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia złożenia dokumentu przystąpienia Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy.

Artykuł 24

1. Każde Państwo, w czasie podpisywania albo składania dokumentów ratyfikacyjnych, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, może określić terytorium lub terytoria, do których stosuje się niniejsza Konwencja.

2. Każde Państwo, w dowolnym późniejszym terminie, poprzez złożenie oświadczenia Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy, może rozszerzyć stosowanie przepisów niniejszej Konwencji także na inne terytoria wskazane w oświadczeniu. W odniesieniu do tego terytorium Konwencja wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia otrzymania oświadczenia przez Sekretarza Generalnego.

3. Każde oświadczenie, złożone w trybie określonym w dwóch poprzedzających ustępach, może zostać cofnięte w stosunku do terytoriów wymienionych w tym oświadczeniu poprzez notyfikację skierowaną do Sekretarza Generalnego. Cofnięcie takie wywołuje skutek pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie sześciu miesięcy od dnia otrzymania notyfikacji przez Sekretarza Generalnego.

Artykuł 25

1. Każde Państwo, w czasie podpisywania albo składania dokumentów ratyfikacyjnych, zatwierdzenia, przyjęcia lub przystąpienia, może oświadczyć, że zastrzega sobie prawo niestosowania art. 4 pkt c) i d), w całości lub w części. Składanie innych zastrzeżeń jest niedopuszczalne.

2. Każde Umawiające się Państwo, które złożyło zastrzeżenie, o którym mowa w ustępie poprzedzającym, może je wycofać, w całości lub części, poprzez złożenie notyfikacji Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy. Wycofanie zastrzeżenia wywołuje skutek z dniem otrzymania notyfikacji przez Sekretarza Generalnego.

3. Strona, która złożyła zastrzeżenie w stosunku do przepisów wymienionych w ust. 1, nie może żądać stosowania tych przepisów przez inną Stronę; jeżeli jednak zastrzeżenie jest częściowe lub warunkowe, może żądać stosowania tych przepisów w takim zakresie, w jakim sama to czyni.

Artykuł 26

1. Każda ze Stron może w dowolnym czasie wypowiedzieć niniejszą Konwencję, w drodze notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Rady Europy.

2. Wypowiedzenie wywołuje skutek pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie sześciu miesięcy od otrzymania notyfikacji przez Sekretarza Generalnego.

Artykuł 27

Sekretarz Generalny Rady Europy powiadamia Państwa członkowskie Rady Europy, Państwa które przystąpiły do niniejszej Konwencji oraz Europejską Wspólnotę Gospodarczą, jeśli do niej przystąpi, o:

- a) każdym złożeniu podpisu;
- b) złożeniu dokumentów ratyfikacyjnych, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia;
- c) każdej dacie wejścia w życie niniejszej Konwencji, zgodnie z art. 22, 23 i 24;
- d) dokonaniu jakichkolwiek czynności, notyfikacjach lub powiadomieniach odnoszących się do niniejszej Konwencji.

Na dowód powyższego, niżej podpisani, będąc do tego należycie upoważnieni, podpisali niniejszą Konwencję.

Sporządzono w Grenadzie 3 dnia października 1985 roku, w językach angielskim i francuskim, przy czym oba teksty są jednakowo autentyczne, w jednym egzemplarzu, który zostanie złożony w archiwach Rady Europy. Sekretarz Generalny Rady Europy przekaze uwierzytelnione odpisy każdemu Państwu członkowskiemu Rady Europy i każdemu Państwu lub Europejskiej Wspólnocie Gospodarczej zaproszonym do przystąpienia do niniejszej Konwencji.

European Treaty Series - No. 121

**CONVENTION
FOR THE PROTECTION
OF THE ARCHITECTURAL HERITAGE
OF EUROPE**

Granada, 3.X.1985

The member States of the Council of Europe, signatory hereto,

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve a greater unity between its members for the purpose, *inter alia*, of safeguarding and realising the ideals and principles which are their common heritage;

Recognising that the architectural heritage constitutes an irreplaceable expression of the richness and diversity of Europe's cultural heritage, bears inestimable witness to our past and is a common heritage of all Europeans;

Having regard to the European Cultural Convention signed in Paris on 19 December 1954 and in particular to Article 1 thereof;

Having regard to the European Charter of the Architectural Heritage adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 26 September 1975 and to Resolution (76) 28, adopted on 14 April 1976, concerning the adaptation of laws and regulations to the requirements of integrated conservation of the architectural heritage;

Having regard to Recommendation 880 (1979) of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe on the conservation of the European architectural heritage;

Having regard to Recommendation No. R (80) 16 of the Committee of Ministers to member States on the specialised training of architects, town planners, civil engineers and landscape designers, and to Recommendation No. R (81) 13 of the Committee of Ministers, adopted on 1 July 1981, on action in aid of certain declining craft trades in the context of the craft activity;

Recalling the importance of handing down to future generations a system of cultural references, improving the urban and rural environment and thereby fostering the economic, social and cultural development of States and regions;

Acknowledging the importance of reaching agreement on the main thrust of a common policy for the conservation and enhancement of the architectural heritage,

Have agreed as follows:

Definition of the architectural heritage

Article 1

For the purposes of this Convention, the expression "architectural heritage" shall be considered to comprise the following permanent properties:

- 1 monuments: all buildings and structures of conspicuous historical, archaeological, artistic, scientific, social or technical interest, including their fixtures and fittings;
- 2 groups of buildings: homogeneous groups of urban or rural buildings conspicuous for their historical, archaeological, artistic, scientific, social or technical interest which are sufficiently coherent to form topographically definable units;

- 3 sites: the combined works of man and nature, being areas which are partially built upon and sufficiently distinctive and homogeneous to be topographically definable and are of conspicuous historical, archaeological, artistic, scientific, social or technical interest.

Identification of properties to be protected

Article 2

For the purpose of precise identification of the monuments, groups of buildings and sites to be protected, each Party undertakes to maintain inventories and in the event of threats to the properties concerned, to prepare appropriate documentation at the earliest opportunity.

Statutory protection procedures

Article 3

Each Party undertakes:

- 1 to take statutory measures to protect the architectural heritage;
- 2 within the framework of such measures and by means specific to each State or region, to make provision for the protection of monuments, groups of buildings and sites.

Article 4

Each Party undertakes:

- 1 to implement appropriate supervision and authorisation procedures as required by the legal protection of the properties in question;
- 2 to prevent the disfigurement, dilapidation or demolition of protected properties. To this end, each Party undertakes to introduce, if it has not already done so, legislation which:
  - a requires the submission to a competent authority of any scheme for the demolition or alteration of monuments which are already protected, or in respect of which protection proceedings have been instituted, as well as any scheme affecting their surroundings;
  - b requires the submission to a competent authority of any scheme affecting a group of buildings or a part thereof or a site which involves
    - demolition of buildings
    - the erection of new buildings
    - substantial alterations which impair the character of the buildings or the site;
  - c permits public authorities to require the owner of a protected property to carry out work or to carry out such work itself if the owner fails to do so;
  - d allows compulsory purchase of a protected property.

Article 5

Each Party undertakes to prohibit the removal, in whole or in part, of any protected monument, except where the material safeguarding of such monuments makes removal imperative. In these circumstances the competent authority shall take the necessary precautions for its dismantling, transfer and reinstatement at a suitable location.

Ancillary measures**Article 6**

Each Party undertakes:

- 1 to provide financial support by the public authorities for maintaining and restoring the architectural heritage on its territory, in accordance with the national, regional and local competence and within the limitations of the budgets available;
- 2 to resort, if necessary, to fiscal measures to facilitate the conservation of this heritage;
- 3 to encourage private initiatives for maintaining and restoring the architectural heritage.

Article 7

In the surroundings of monuments, within groups of buildings and within sites, each Party undertakes to promote measures for the general enhancement of the environment.

Article 8

With a view to limiting the risks of the physical deterioration of the architectural heritage, each Party undertakes:

- 1 to support scientific research for identifying and analysing the harmful effects of pollution and for defining ways and means to reduce or eradicate these effects;
- 2 to take into consideration the special problems of conservation of the architectural heritage in anti-pollution policies.

Sanctions**Article 9**

Each Party undertakes to ensure within the power available to it that infringements of the law protecting the architectural heritage are met with a relevant and adequate response by the competent authority. This response may in appropriate circumstances entail an obligation on the offender to demolish a newly erected building which fails to comply with the requirements or to restore a protected property to its former condition.

Conservation policies

Article 10

Each Party undertakes to adopt integrated conservation policies which:

- 1 include the protection of the architectural heritage as an essential town and country planning objective and ensure that this requirement is taken into account at all stages both in the drawing up of development plans and in the procedures for authorising work;
- 2 promote programmes for the restoration and maintenance of the architectural heritage;
- 3 make the conservation, promotion and enhancement of the architectural heritage a major feature of cultural, environmental and planning policies;
- 4 facilitate whenever possible in the town and country planning process the conservation and use of certain buildings whose intrinsic importance would not warrant protection within the meaning of Article 3, paragraph 1, of this Convention but which are of interest from the point of view of their setting in the urban or rural environment and of the quality of life;
- 5 foster, as being essential to the future of the architectural heritage, the application and development of traditional skills and materials.

Article 11

Due regard being had to the architectural and historical character of the heritage, each Party undertakes to foster:

- the use of protected properties in the light of the needs of contemporary life;
- the adaptation when appropriate of old buildings for new uses.

Article 12

While recognising the value of permitting public access to protected properties, each Party undertakes to take such action as may be necessary to ensure that the consequences of permitting this access, especially any structural development, do not adversely affect the architectural and historical character of such properties and their surroundings.

Article 13

In order to facilitate the implementation of these policies, each Party undertakes to foster, within its own political and administrative structure, effective co-operation at all levels between conservation, cultural, environmental and planning activities.

Participation and associations**Article 14**

With a view to widening the impact of public authority measures for the identification, protection, restoration, maintenance, management and promotion of the architectural heritage, each Party undertakes:

- 1 to establish in the various stages of the decision-making process, appropriate machinery for the supply of information, consultation and co-operation between the State, the regional and local authorities, cultural institutions and associations, and the public;
- 2 to foster the development of sponsorship and of non-profit-making associations working in this field.

Information and training**Article 15**

Each Party undertakes:

- 1 to develop public awareness of the value of conserving the architectural heritage, both as an element of cultural identity and as a source of inspiration and creativity for present and future generations;
- 2 to this end, to promote policies for disseminating information and fostering increased awareness, especially by the use of modern communication and promotion techniques, aimed in particular:
  - a at awakening or increasing public interest, as from school-age, in the protection of the heritage, the quality of the built environment and architecture;
  - b at demonstrating the unity of the cultural heritage and the links that exist between architecture, the arts, popular traditions and ways of life at European, national and regional levels alike.

Article 16

Each Party undertakes to promote training in the various occupations and craft trades involved in the conservation of the architectural heritage.

European co-ordination of conservation policies**Article 17**

The Parties undertake to exchange information on their conservation policies concerning such matters as:

- 1 the methods to be adopted for the survey, protection and conservation of properties having regard to historic developments and to any increase in the number of properties concerned;
- 2 the ways in which the need to protect the architectural heritage can best be reconciled with the needs of contemporary economic, social and cultural activities;

- 3 the possibilities afforded by new technologies for identifying and recording the architectural heritage and combating the deterioration of materials as well as in the fields of scientific research, restoration work and methods of managing and promoting the heritage;
- 4 ways of promoting architectural creation as our age's contribution to the European heritage.

Article 18

The Parties undertake to afford, whenever necessary, mutual technical assistance in the form of exchanges of experience and of experts in the conservation of the architectural heritage.

Article 19

The Parties undertake, within the framework of the relevant national legislation, or the international agreements, to encourage European exchanges of specialists in the conservation of the architectural heritage, including those responsible for further training.

Article 20

For the purposes of this Convention, a Committee of Experts set up by the Committee of Ministers of the Council of Europe pursuant to Article 17 of the Statute of the Council of Europe shall monitor the application of the Convention and in particular:

- 1 report periodically to the Committee of Ministers of the Council of Europe on the situation of architectural heritage conservation policies in the States Parties to the Convention, on the implementation of the principles embodied in the Convention and on its own activities;
- 2 propose to the Committee of Ministers of the Council of Europe measures for the implementation of the Convention's provisions, such measures being deemed to include multilateral activities, revision or amendment of the Convention and public information about the purpose of the Convention;
- 3 make recommendations to the Committee of Ministers of the Council of Europe regarding invitations to States which are not members of the Council of Europe to accede to this Convention.

Article 21

The provisions of this Convention shall not prejudice the application of such specific more favourable provisions concerning the protection of the properties described in Article 1 as are embodied in:

- the Convention for the Protection of World Cultural and Natural Heritage of 16 November 1972;
- the European Convention on the Protection of the Archaeological Heritage of 6 May 1969.

Final clauses**Article 22**

- 1 This Convention shall be open for signature by the member States of the Council of Europe. It is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.
- 2 This Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which three member States of the Council of Europe have expressed their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of the preceding paragraph.
- 3 In respect of any member State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 23

- 1 After the entry into force of this Convention, the Committee of Ministers of the Council of Europe may invite any State not a member of the Council and the European Economic Community to accede to this Convention by a decision taken by the majority provided for in Article 20.d of the Statute of the Council of Europe and by the unanimous vote of the representatives of the Contracting States entitled to sit on the Committee.
- 2 In respect of any acceding State or, should it accede, the European Economic Community, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 24

- 1 Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Convention shall apply.
- 2 Any State may at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Convention to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.
- 3 Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of six months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 25

- 1 Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, declare that it reserves the right not to comply, in whole or in part, with the provisions of Article 4, paragraphs c and d. No other reservations may be made.
- 2 Any Contracting State which has made a reservation under the preceding paragraph may wholly or partly withdraw it by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall take effect on the date of receipt of such notification by the Secretary General.
- 3 A Party which has made a reservation in respect of the provisions mentioned in paragraph 1 above may not claim the application of that provision by any other Party; it may, however, if its reservation is partial or conditional, claim the application of that provision in so far as it has itself accepted it.

Article 26

- 1 Any Party may at any time denounce this Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
- 2 Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of six months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 27

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, any State which has acceded to this Convention and the European Economic Community if it has acceded, of:

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c any date of entry into force of this Convention in accordance with Articles 22, 23 and 24;
- d any other act, notification or communication relating to this Convention.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at Granada, this 3rd day of October 1985, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe and to any State or to the European Economic Community invited to accede to this Convention.

Po zaznajomieniu się z powyższą Konwencją, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
- będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 19 października 2011 r.

Prezes Rady Ministrów: *D. Tusk*

L.S.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *B. Komorowski*